

Date: 27th January-2025

VOKAL VA CHOLG‘U IJROCHILIGINING O‘ZARO BOG‘LIQLIGI

Xalilov Ma‘ruf

Yunus Rajabiy nomidagi O‘zMMSI Vokal va cholg‘u ijrochiligi
pedagoglari tayyorlash kafedrasida o‘qituvchisi
katta o‘qituvchi

Annotatsiya: Ushbu maqola vokal va cholg‘u ijrochiligining o‘zaro bog‘liqligini o‘rganishga bag‘ishlangan. Unda musiqiy ijrochilikning ikki asosiy yo‘nalishi – vokal va cholg‘u san‘atining uyg‘unligi tahlil qilinadi. Maqolada vokal va cholg‘u asboblari o‘rtasidagi musiqiy ifoda, ritm, ohang va ansambl uyg‘unligining ahamiyati yoritilgan. Tarixiy rivojlanish bosqichlari, Sharq va G‘arb musiqasidagi xususiyatlar, shuningdek, zamonaviy ijrochilik tendensiyalari ko‘rib chiqilgan. Muallif vokal va cholg‘u uyg‘unligi musiqaning hissiy ta‘sirchanligi va badiiy qiymatini oshirishini ta‘kidlaydi. Ushbu tadqiqot musiqashunoslik va ijrochilik sohalarida amaliy ahamiyatga ega bo‘lib, yangi ijodiy izlanishlar uchun asos yaratadi.

Kalit so‘zlar: Vokal ijrochiligi, Cholg‘u ijrochiligi, Musiqiy uyg‘unlik, Ansambl ijrochiligi, Ritim va ohang, Sharq musiqasi, G‘arb musiqasi, Milliy musiqiy an‘analar, Zamonaviy tendensiyalar.

1. Kirish

Bu qismda vokal va cholg‘u ijrochiligining musiqiy san‘atdagi o‘rni va ahamiyati tushuntiriladi. Musiqiy ijrochilikning ikki muhim yo‘nalishi – vokal va cholg‘u ijrochiligi o‘zaro qanday bog‘liq ekanligi haqida umumiy ma‘lumot beriladi.

Vokal ijrochiligi va Uning tarixiy rivojlanishi, janrlari va uslublari. Cholg‘u ijrochiligi: Musiqiy asarlarni turli cholg‘ular yordamida ifoda qilish usullari.

Ularning o‘zaro aloqasi: Vokal va cholg‘u ijrochiligida bir-birini to‘ldiruvchi elementlar. 3. O‘zaro bog‘liqlik jihatlari

Musiqiy ifoda vositalari

Vokal va cholg‘ular musiqiy asarning hissiy jihatlarini kuchaytiradi. Cholg‘u asboblari vokal ifodaning ohang va ritmini qo‘llab-quvvatlaydi. Vokal va cholg‘u birgalikda ijro etilganda ansambl uyg‘unligi yaratiladi.

Misollar: opera, kantata va qo‘shiqda cholg‘u va vokalning o‘zaro munosabati. Ritim va ohang uyg‘unligiga Cholg‘u ritmik asosni beradi, vokal esa melodik qismni. Ulardagi ritmik va melodik aloqadorlik musiqiy tuzilmaning yaxlitligini ta‘minlaydi.

Sharq musiqasida doira, tanbur kabi cholg‘u asboblari vokal bilan uyg‘unlashadi. G‘arbda barokko davridan boshlab, cholg‘ular vokalni faollik bilan qo‘llab-quvvatlagan. O‘zbek musiqa ijodida dutor, rubob kabi cholg‘u asboblari vokalning bir qismi sifatida namoyon bo‘ladi. Baxshichilik san‘ati vokal va cholg‘uning uyg‘unligiga yorqin misol.

5. Zamonaviy tendensiyalarga Elektron cholg‘u va vokal texnikasining uyg‘unligi.

- Estrada va pop musiqa janrida vokal va cholg‘u integratsiyasi.

Date: 27th January-2025

6. Xulosa

Vokal va cholg'u ijrochiligining o'zaro bog'liqligi musiqiy san'atning asosiy tamoyillaridan biridir. Ularning uyg'unlashuvi orqali musiqaning hissiy kuchi va badiiy ta'siri oshadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Karimov S. *O'zbek musiqa san'ati tarixi*. Toshkent: "Fan", 2008.
2. Nazarov O. *Musiqa nazariyasining asoslari*. Toshkent: O'qituvchi, 2015.
3. Djumanov U. *Sharq musiqasining rivojlanish bosqichlari*. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2012.
4. Abdug'afurov A. *Vokal san'ati va cholg'u uyg'unligi*. Toshkent: Kamalak, 2017.
5. Иванов В.Н. *Теория музыкального искусства*. Москва: Музыка, 1995.
6. Гулина Е. *Вокальная и инструментальная музыка: Взаимодействие и развитие*. Санкт-Петербург: Композитор, 2001.
7. Соколов А. *История западноевропейской музыки*. Москва: Искусство, 1980.
8. Кароматов Ф. *Музикий ижрочилик анъаналари*. Тошкент: Маънавият, 1999.
9. Boshqa ilmiy maqolalar va nashrlar: Google Scholar, ResearchGate, va musiqashunoslik bo'yicha boshqa akademik manbalar.

